

قطر

مولفان: محمد حسن نامی
ابوالفضل شامی قرچه لو

ارتش جمهوری اسلامی ایران
مرکز آموزشی و پژوهشی شهید سپهبد صیاد شیرازی
تهران - بهار ۱۳۹۰

نامی، محمد حسن، ۱۳۳۳

قطر / مولفان: محمد حسن نامی - ابوالفضل شامی قرچه لو / تهران: مرکز آموزشی و پژوهشی شهید سپهبد صیاد شیرازی،

۱۳۹۰

۱۲۵ ص: مصور، جدول؛

ISBN: ۹۷۸-۶۰۰-۵۲۵۱-۵۰-۰۰ ریال: ۳۰۰۰۰

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا

قطر / نامی، محمد حسن، ۱۳۳۳ - شامی قرچه لو، ابوالفضل، ۱۳۴۳ / مرکز آموزشی و پژوهشی شهید سپهبد صیاد شیرازی

۹۵۳/۶۳

DS۲۲۷/ق۶۵۷ ۱۳۹۰

کتابخانه ملی ایران: ۲۲۹۷۲۳۲

نام کتاب: قطر

مولف: محمد حسن نامی - ابوالفضل شامی قرچه لو

ویراستار: محمد رستمی

ناظر ویراستار: محمد رستمی

ناظر چاپ: داود رحیمی

امور چاپ و صحافی: حجت، ستوده - میثم رضایی

طراح جلد: علی کلامی

صفحه‌آرایی: یوسف شجاعی

نوبت و سال چاپ: اول - بهار ۱۳۹۰

ناشر: مرکز آموزشی و پژوهشی شهید سپهبد صیاد شیرازی

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۳۰۰۰۰ ریال

پشت جلد: تهران - لایزان - بزرگراه ارتش - روبروی سازمان جنگل‌ها و مراتع - مرکز آموزشی و پژوهشی شهید سپهبد

صیاد شیرازی. صندوق پستی: ۳۶۹۲ - ۱۶۷۶۵ - تلفن مرکز عرضه محصولات فرهنگی: ۲۲۲۵۰۶۹۷

حق چاپ برای مرکز آموزشی و پژوهشی شهید سپهبد صیاد شیرازی محفوظ می‌باشد. /

الف.....	سخن ناشر.....
پ.....	مقدمه مولف.....

فصل اول: موقعیت سرزمینی

۱.....	۱-۱- موقعیت جغرافیایی.....
۱.....	۱-۲- حدود و وسعت.....
۲.....	۱-۳- واحدهای جغرافیایی.....
۳.....	۱-۴- ویژگی‌های مهمترین جزایر قطر.....

فصل دوم: جغرافیای طبیعی

۵.....	۲-۱- وضعیت زمین‌شناسی و مشخصات فیزیکی خلیج فارس.....
۸.....	۲-۲- جغرافیای دیرینه منطقه خلیج فارس در دوره های مختلف زمین‌شناسی.....
۹.....	۲-۳- توپوگرافی.....
۱۰.....	۲-۴- آب و هوا.....
۱۲.....	۲-۵- منابع آب.....
۱۲.....	۲-۶- پوشش گیاهی.....
۱۳.....	۲-۷- زندگی جانوری.....

فصل سوم: جغرافیای انسانی

۱۵.....	۳-۱- ویژگی‌های جمعیت شناختی.....
۱۷.....	۳-۲- ویژگی‌های اجتماعی.....
۱۹.....	۳-۳- الگوهای فرهنگی.....
۲۱.....	۳-۴- مسائل و معضلات اجتماعی.....
۲۳.....	۳-۵- اقدامات دولت در اصلاحات اجتماعی.....
۲۴.....	۳-۶- مهاجرت.....
۲۵.....	۳-۷- سیاست‌های دولت در زمینه مهاجرت.....
۲۶.....	۳-۸- قومیت.....
۲۶.....	۳-۹- ادیان و مذاهب.....

۳-۱۰- آموزش و پرورش.....	۲۷
۳-۱۱- آموزش عالی.....	۲۹
۳-۱۲- آموزش‌های دینی.....	۳۱
۳-۱۳- بهداشت و درمان.....	۳۱
۳-۱۴- مراکز مذهبی و دینی شیعیان.....	۳۳
۳-۱۵- فعالیت‌های فرهنگی و هنری.....	۳۳
۳-۱۶- آثار مهم فرهنگی و تاریخی.....	۳۴
۳-۱۷- رسانه‌های گروهی.....	۳۵
۳-۱۸- آزادی رسانه‌ای در قطر و دردسری به نام شبکه الجزیره.....	۳۷

فصل چهارم : جغرافیای اقتصادی

۴-۱- چشم‌انداز کلی اقتصاد قطر.....	۴۱
۴-۲- ویژگی‌های سیستم اقتصادی قطر.....	۴۲
۴-۳- جذب سرمایه‌های خارجی.....	۴۳
۴-۴- سهم بخش‌های مختلف اقتصادی از تولید ناخالص داخلی.....	۴۴
۴-۵- کشاورزی، دامپروری و ماهی‌گیری.....	۴۴
۴-۶- صنعت و معدن.....	۴۷
۴-۷- روابط اقتصادی قطر با جمهوری اسلامی ایران.....	۵۰
۴-۸- پارس جنوبی حوزه اصلی رقابت اقتصادی ایران و قطر.....	۵۱
۴-۹- اهمیت استراتژیک گاز و ایده تشکیل اوپک گازی.....	۵۲
۴-۱۰- شورای همکاری خلیج فارس و آینده اقتصاد قطر.....	۵۴
۴-۱۱- صنایع سنگین.....	۵۵
۴-۱۲- بازرگانی.....	۵۸
۴-۱۳- نیروی کار.....	۵۹
۴-۱۴- حمل و نقل.....	۶۰
۴-۱۵- ارتباطات و مخابرات.....	۶۲

فصل پنجم : جغرافیای سیاسی

۱-۵= تاریخچه و تاریخ سیاسی قطر	۶۳
۲-۵= تشکیل حکومت و تحولات آن	۶۵
۳-۵= نوع حکومت	۶۶
۴-۵= قانون اساسی و ساخت قدرت در قطر	۶۶
۵-۵= ساختار حکومت	۶۸
۶-۵= قوه مجریه	۶۸
۷-۵= قوه مقننه	۶۹
۸-۵= قوه قضائیه	۷۰
۹-۵= مرزهای بین المللی	۷۱
۱۰-۵= تقسیمات کشوری و اداری	۷۳
۱۱-۵= مراکز شهری	۷۴
۱۲-۵= جزایر و بنادر مهم	۷۵
۱۳-۵= سیاست داخلی	۷۶
۱۴-۵= آزادی های اجتماعی	۷۷
۱۵-۵= آینده تقسیم قدرت	۷۸
۱۶-۵= احزاب و گروه های سیاسی	۷۹
۱۷-۵= اصول و مبانی سیاست خارجی قطر	۷۹
۱۸-۵= عوامل داخلی موثر در سیاست خارجی	۸۱
۱۹-۵= عوامل خارجی موثر در سیاست خارجی	۸۲
۲۰-۵= سیاست خارجی	۸۲
۲۱-۵= عضویت در مجامع و سازمان های بین المللی	۸۳
۲۲-۵= عضویت در پیمان ها و سازمان های اقتصادی و بین المللی	۸۴
۲۳-۵= روابط خارجی	۸۵
۲۴-۵= روابط سیاسی جمهوری اسلامی ایران و قطر	۸۵

۲۵-۵- روابط سیاسی عربستان سعودی و قطر.....	۸۷
۲۶-۵- روابط سیاسی بحرین و قطر.....	۸۸
۲۷-۵- روابط سیاسی ایالت متحده آمریکا و قطر.....	۸۹
۲۸-۵- روابط با کشورهای جهان سوم.....	۸۹
۲۹-۵- روابط کشورهای جنوب شرق و شرق آسیا و قطر.....	۹۰
۳۰-۵- راهبرد سیاسی- امنیتی قطر در منطقه.....	۹۰
۳۱-۵- موقعیت ژئوپلیتیکی منطقه و قطر.....	۹۱

فصل ششم: جغرافیای نظامی

۶-۱- موقعیت و وضعیت کشور قطر.....	۹۳
۶-۲- مناطق مهم راهبردی.....	۹۴
۶-۳- تاریخچه ارتش و اقدامات نظامی قطر.....	۹۵
۶-۴- ساختار و سازمان ارتش قطر.....	۹۷
۶-۵- ترکیب و استعداد نیروهای مسلح کشور قطر.....	۹۷
۶-۶- هزینه‌های نظامی قطر.....	۹۸
۶-۷- نیروهای مسلح قطر.....	۹۹
۶-۸- آینده استراتژی نظامی- امنیتی قطر.....	۱۰۴
۶-۹- روابط نظامی قطر.....	۱۰۴
۶-۱۰- روابط نظامی قطر با ایالات متحده آمریکا.....	۱۰۵
۶-۱۱- پایگاه‌های آمریکا در قطر.....	۱۰۷
۶-۱۲- روابط نظامی قطر و شورای همکاری خلیج فارس.....	۱۰۸

منابع و مآخذ

منابع فارسی.....	۱۲۳
منابع لاتین و اینترنتی.....	۱۲۵

نقشه شماره ۱: موقعیت کشورهای قطر و بحرین در منطقه به‌همراه مرزهای سیاسی دریایی.....	۱۱۱
نقشه شماره ۲: نقشه تقسیمات سیاسی و کشوری قطر.....	۱۱۲
نقشه شماره ۳: نقشه راه‌های کشور قطر.....	۱۱۲
نقشه شماره ۴: زمین‌شناسی قطر.....	۱۱۳
نقشه شماره ۵: کاربری اراضی کشور قطر.....	۱۱۳
نقشه شماره ۶: تراکم جمعیت کشور قطر براساس جمعیت سال ۲۰۰۵ م.....	۱۱۴
نقشه شماره ۷: فعالیت‌های اقتصادی کشور قطر.....	۱۱۴
نقشه شماره ۸: موقعیت عمومی قطر، بحرین و امارات در منطقه خلیج فارس.....	۱۱۵
نقشه شماره ۹: پراکندگی مذاهب و ادیان در خاورمیانه.....	۱۱۵

۱۱۷	تصویر شماره ۱: برج دوحه
۱۱۷	تصویر شماره ۲: هتل دوحه
۱۱۸	تصویر شماره ۳: برجی در دوحه
۱۱۸	تصویر شماره ۴: برجی در دوحه
۱۱۹	تصویر شماره ۵: مسجد دوحه
۱۱۹	تصویر شماره ۶: نمایی از ساختمانهای مجلل در دوحه
۱۲۰	تصویر شماره ۷: برج آل بوستون دوحه
۱۲۰	تصویر شماره ۸: هتل دوحه
۱۲۱	تصویر شماره ۹: هتل شرایتون دوحه
۱۲۱	تصویر شماره ۱۰: نمایی از ساحل دوحه
۱۲۲	تصویر شماره ۱۱: نمایی از مراکز تجاری و بانکی دوحه
۱۲۲	تصویر شماره ۱۲: برجی در دوحه

سخن ناشر

منطقه خلیج فارس به دلیل اهمیت سیاسی، راهبردی، اقتصادی و ... همواره مورد توجه سیاستمداران قدرت‌های فرمانطقه‌ای و جهانی قرار داشته و وجود ذخایر عظیم انرژی در این منطقه و اهمیت آن برای دنیای صنعتی باعث شده تا توجه ویژه‌ای به این بخش از جهان بشود.

مرکز آموزشی و پژوهشی شهید صیاد شیرازی در راستای رسالت خود در تنویر افکار دانشجویان و محققین کشور با بهره‌گیری از تجربیات ارزنده وابستگان نظامی و بهره‌گیری از نظرات کارشناسان، اقدام به تهیه و انتشار سلسله کتاب‌های آشنایی با کشورهای همجوار نموده که ویژگی خاص این کتاب‌ها نسبت به سایر کتاب‌های منتشر شده با این موضوعات، صبغه نظامی سیاسی، امنیتی آن است که بر غنای سایر موضوعات و مطالب عمومی کتاب افزوده است.

در این کتاب مانند کتاب‌های پیشین این مجموعه، رابطه سلسله مراتبی میان سیاست و اطلاعات، به واسطه راهبرد و امنیت، مورد توجه قرار می‌گیرد و بدین ترتیب پیراساس رهیافت کارکردگرایی ساختار تبیین شده در کتاب‌های پیشین، رابطه نظام سیاسی قطر، از طریق گفتمان‌ها و رویکردهای امنیتی، با ساختار امنیتی آن، مورد بررسی قرار می‌گیرد.

امید است این اقدام در راستای ارتقای سطح آموزش اطلاعات راهبردی و ایجاد درک عمیق در خصوص تحولات منطقه‌ای و بین‌المللی موثر واقع گردد.

مرکز آموزشی و پژوهشی شهید صیاد شیرازی

مقدمه مولف

با ورود به قرن بیست و یکم و اهمیت یافتن اطلاعات به عنوان عنصر اصلی قدرت و همچنین نقش بی‌بدیل دولت‌ها در نظام بین‌المللی و سیاست‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، نظامی و دفاعی، کشورها را با توجه به ویژگی‌های سیاسی، اقتصادی و جغرافیایی به عنوان بازیگران اصلی این عرصه مطرح ساخت. بر این اساس آگاهی یافتن و اشراف بر اطلاعات و ویژگی‌های محیطی، انسانی و اقتصادی کشورها در جهت تدوین راهبردها و برآورد راهبردی در برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری‌ها اهمیت فوق‌العاده‌ای می‌یابد. برای کشور جمهوری اسلامی ایران به خاطر داشتن موقعیت حساس ژئواستراتژیکی و استقرار حوزه‌های ژئوپلیتیکی متعدد در پیرامون آن، پایش و رصد محیط‌ها و کشورهای پیرامونی در منطقه اهمیت راهبردی دارد. زیرا جمهوری اسلامی ایران به لحاظ اهداف، علایق ژئوپلیتیکی و منافع جهانی و نیز وجود چالش‌ها و تهدیدات موجود جزء کشورهای است که به شناخت و پایش کشورهای پیرامونی و منطقه‌ای به شدت نیاز دارد تا در عرصه رقابت‌ها، چالش‌ها و تهاجمات بتواند به عنوان بازیگر اصلی منطقه، در جهت حفظ منافع و اقتدار ملی نقش مهمی ایفا نماید.

در این کتاب علاوه بر قرارگرفتن جغرافیای مکانی در خلیج فارس و نوع حکومت این کشور، به بررسی حوزه سیاست و امنیت آن پرداخته شده است و می‌توان رابطه میان نظام سیاسی و نظام امنیتی قطر را بررسی کرد.

بر این اساس کتاب کشور قطر که با استفاده از منابع مختلف و معتبر در شش فصل در حوزه‌های سرزمینی، طبیعی، انسانی، اقتصادی، سیاسی و نظامی تدوین یافته به پژوهشگران، کارشناسان و محققان محترم تقدیم می‌گردد.

در پایان برخود لازم می‌دانیم از امیر معاونت محترم اطلاعات آجا و فرماندهی محترم مرکز آموزشی و پژوهشی شهید صیاد شیرازی که مشوق اینجانبان در گردآوری مطالب این کتاب بودند قدردانی نموده، استمرار توفیقات همگان را از خداوند منان مسئلت داریم.

محمدحسن نامی - ابوالفضل شامی قرچه لو